

Список використаних джерел

1. Шепітько В. Ю., Журавель В. А. Розслідування злочинів корупційної спрямованості: наук.-практ. посібник. Харків: Харків юридичний, 2013. 220 с.
2. Шевченко В. М. Проблеми формування та реалізації криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості. *Запобігання корупції у приватному секторі* : матеріали наук.-практ. онлайн «круглого столу», присвяченого 25-річчю із дня створення НДІ вивчення проблем злочинності та 95-річчю із дня народження акад. Володимира Сташиса (м. Харків, 1 лип. 2020 р.). – Харків : *Право*, 2020. С. 155–159.
3. Україна опустилася в рейтингу сприйняття корупції. *Українська правда*, четвер 23 січня 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/01/23/656166/>.
4. Миронюк Т. В. Іноземний досвід боротьби з корупцією *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали IV Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. С. 194–198.
5. Брисковська О. М. Формування антикорупційної свідомості громадян як чинник подолання корупції *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст]* : матеріали IV Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) : Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. С. 42–45.
6. Бондюк А. Ф. Міжнародні засади запобігання та протидії корупції *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі [Текст]* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) : Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. С. 31 – 33.

Бурак Марія Василівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «НАЦІОНАЛЬНА АТОМНА ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧА КОМПАНІЯ «ЕНЕРГОАТОМ» ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Корупція є однією із найнебезпечніших загроз правам людини, демократії, правопорядку, чесності та соціальній справедливості, вона перешкоджає економічному розвитку та загрожує належному і справедливому функціонуванню як держави та суспільства в цілому, так і підприємствам, установам, організаціям. Тому розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетних напрямків розвитку держави.

Власне, розділ 5 Закону України «Про запобігання корупції» передбачає порядок запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.

Так, державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» (ДП «НАЕК» Енергоатом» – далі – Компанія, підприємство) активно проводить роботу щодо запобігання та виявлення корупції, усунення передумов для її виникнення.

Відповідно, ДП «НАЕК «Енергоатом», як найбільший в Україні виробник електроенергії, високо цінує свою репутацію надійної та стабільної Компанії та неухильно дотримується норм міжнародного права та законодавства України. Компанія вважає критично важливим вчасне виявлення ознак вчинення корупційних чи пов'язаних з корупцією правопорушень. Тому пріоритетним напрямом роботи Компанії є оперативне реагування на виявлені факти можливих корупційних правопорушень та інших неправомірних дій, допущених посадовими особами і працівниками.

Однак, не знання та не розуміння умов і обставин, за яких виникає та розвивається корупція, створює перешкоди на шляху ефективного запобігання цього негативного соціального явища. Відтак, раціональне планування заходів протидії корупції завжди має відбуватися при чіткому розумінні всього спектру корупційних ризиків.

На наше переконання, здійснення об'єктивної оцінки корупційних ризиків у діяльності підприємства є необхідним кроком у запобіганні порушень антикорупційного законодавства працівниками Компанії.

Моніторинг окремих сфер та видів діяльності підприємства, дозволяє зазначити, що сфера публічних закупівель є найбільш корупціогенною з точки зору корупційних ризиків.

Вжиті державними та правоохоронними органами заходи щодо запобігання корупції в ДП «НАЕК «Енергоатом», виявилися недостатніми для реальної стабілізації криміногенної обстановки. Сфера публічних закупівель характеризується високим рівнем корупціогенності, що пов'язано з поширеною практикою непрозорого проведення закупівельних процедур. Водночас, прийняття нового Закону «Про публічні закупівлі» дозволило усунути багато корупціогенних факторів у цій сфері на законодавчому рівні. Закон, зокрема, удосконалив правила та умови здійснення закупівель, забезпечив створення системи електронних закупівель. Однак, на організаційному рівні мають місце окремі ризики, особливо коли йдеться про проведення порогових закупівель.

Зокрема, в процесі публічних закупівель через систему prozorro тендерний комітет стикається з рядом труднощів на які, наразі, не існує однозначної відповіді і уникнути яких не допомагає навіть система prozorro. До прикладу, окремі «підприємці» входячи в певний «зговір» з деякими виробниками необхідної для Енергоатом продукції отримують від виробників дилерські повноваження і далі відбуваються торги за наступною схемою. Енергоатом направляє запит на отримання цінової пропозиції на виробника, оскільки у виробника щодо Енергоатому вже є «дилер», він передає цей запит дилеру.

Останній готує лист від імені виробника, вказуючи ціну в три рази вищу ніж відпускна вартість заводу виробника. Енергоатом, оголошує торги визначаючи очікувану вартість згідно з повідомлення виробника. На тендер приходять дві фірми: «дилер» і його «протеже» (тут будь-якого юридичного підтвердження немає є лише розуміння цього виходячи з історичного аспекту здійснення закупівель Енергоатомом, постійно на торгах грає одна пара) здійснюють удаваний аукціон і майже без зміни ціни виграє один із «дилерів» із явно завищеною ціною. Звертаємо увагу, що мова йде про специфічну продукцію, яка не має широкого економічного обороту, а тому вкрай важко визначити ринкову ціну. Провести переговорну процедуру теж немає можливості, бо існують потенційні виробники за кордоном. В подальшому, в рамках розслідування кримінальних проваджень стає відома інформація, що після отримання коштів від Енергоатому, «дилер» перераховує заводу виробнику вартість поставленого в Енергоатом обладнання, а решту коштів направляє на готівку за удаваними контрактами на юридичних осіб з ознаками «конвертів» і на фізичних осіб-підприємців. Формально в даній схемі, при проведенні публічної закупівлі Енергоатомом відсутні порушення. Проте, з часом, є чітке розуміння, що в даній закупівлі однозначно порушено принцип запобігання корупційним діям і зловживанням [2].

У свою чергу, Компанія докладає всіх можливих зусиль, для мінімізації ризиків ділових відносин з контрагентами, які можуть бути залучені до корупційної діяльності, для чого нею проводиться перевірка терпимості контрагентів до корупції, у тому числі перевірка наявності у них власних антикорупційних програм, їх готовності включати в договори антикорупційні умови (застереження), а також надавати взаємне сприяння для етичного ведення господарської діяльності та запобігання корупції.

Власне, до типових ризиків у Компанії під час здійснення публічних закупівель, можна віднести наступні: розголошення посадовою особою Компанії одному з учасників процедури закупівель конфіденційної інформації щодо пропозицій інших учасників; приховування працівником Компанії, який безпосередньо залучений до організації процедури закупівель, наявного у нього конфлікту інтересів; змова учасників процедури закупівлі; фальсифікація документації; оприлюднення на офіційному веб-сайті не повної інформації про порядок проходження закупівель, їх оцінки та отримання рішення про затвердження; неповідомлення головою та/або членом тендерного комітету чи членом технічної комісії про наявність конфлікту інтересу; прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди головою та/або членом тендерного комітету чи членом технічної комісії від потенційного контрагента; зловживання при оцінці пропозицій учасників закупівлі з метою відхилення пропозиції учасника-переможця закупівлі.

Вбачається, що оцінка корупційних ризиків в діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» під час здійснення публічних закупівель

дозволить забезпечити відповідність антикорупційних заходів специфіці діяльності підприємства та сприятиме раціональному використанню ресурсів Компанії, які виділяються на проведення роботи з попередження корупції.

Відповідно, Компанія рекомендує наступні способи усунення корупційних ризиків: забезпечити формулювання чітких, однотипних кваліфікаційних критеріїв до учасників процедури закупівель; встановлювати не завищені кваліфікаційні критерії до учасників процедури закупівель; створити умови для вільного та рівного доступу потенційних учасників процедури закупівель до інформації, яка стосується порядку їх проведення; забезпечити розширення ринку конкуренції шляхом вжиття відповідних ефективних заходів [1].

Переконані, що запропонований перелік шляхів мінімізації корупційних ризиків в діяльності Компанії під час здійснення публічних закупівель дозволить підвищити ефективність реалізації державної політики у сфері національної безпеки, покращить якість управління ресурсами, спрямованими на забезпечення національної безпеки, забезпечить прозорість публічних закупівель та зменшення рівня корупції у діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом».

Список використаних джерел

1. Методологія оцінки корупційних ризиків у діяльності ДП «НАЕК «Енергоатом» та рекомендації для їх усунення. URL: http://archive.energoatom.kiev.ua/files/file/metodology_corruption.pdf.

2. Запит від Державне підприємство Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом». URL: <https://www.me.gov.ua/inforez/Details?id=cb1f94aa-bb15-4389-8da7-eacc55926ba8&lang=uk-UA>.

Бурлака Владислав Васильович,
начальник відділу Головного слідчого
управління Національної поліції України

ЗДІЙСНЕННЯ ДІЗНАННЯ СЛІДЧИМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Законом України від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» (далі – Закон) запроваджується довгоочікуваний для правоохоронних органів інститут кримінальних проступків. Самим Законом вносяться зміни до положень Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, а відповідно до перехідних положень Кабінет Міністрів України повинен забезпечити приведення законодавчих актів у відповідність до цього Закону.

У той же час детальний аналіз положень якими Закон доповнює Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України